

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Ораторське мистецтво
Викладач	Будянський Дмитро Васильович, кандидат педагогічних наук, доцент
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=xEpMcioAAAJ
Конт. тел.	+38 (0542) 685-992
E-mail:	budianskiy1977@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=367
Консультації	

Анотація до дисципліни

Навчальна дисципліна «Ораторське мистецтво» є нормативною та сприяє формуванню ґрунтовних знань з риторики, вдосконаленню ораторської майстерності правника, як необхідного інструменту реалізації завдань професійної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія та методика ораторського мистецтва, закони класичної риторики, роди та види красномовства, ораторські прийоми, технологія підготовки та виголошення промови, сучасний етикет публічного мовлення.

Міждисциплінарні зв'язки. Ораторське мистецтво пов'язане з іншими навчальними дисциплінами – загальнотеоретичними, історичними та галузевими. «Всесвітня історія» та «Історія України» закладають основи знань щодо історичних етапів розвитку світового та вітчизняного ораторського мистецтва. «Українська мова» формує базові заходи грамотного мовлення сучасного правника, «Культура ділового мовлення» надає необхідну інформацію щодо особливостей комунікації у професійній діяльності.

Навчальна програма дисципліни складається з таких розділів:

1. Теоретичні основи ораторського мистецтва.
2. Технологія підготовки та виголошення промови

Виходячи з методологічних та пропедевтичних функцій дисципліни «Ораторське мистецтво» її вивченню не передують опанування інших навчальних дисциплін. Навпаки, опанування ораторського мистецтва є передумовою успішного вивчення правничих фахових дисциплін.

Мета і завдання дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Ораторське мистецтво» є: розвиток риторичної особистості майбутніх правників, удосконалення комунікативних умінь студентів, формування в них основ майстерності публічного мовлення.

Завдання дисципліни: Основні завдання вивчення дисципліни «Риторика»: ознайомлення з історією й практикою публічного мовлення, особливостями мовленнєвої поведінки промовця; формування умінь складання текстів промов різних жанрів; ознайомлення з практичними прийомами організації ефективного публічного мовлення та можливостями їхнього застосування; виховування потреб у постійному вдосконаленні власного монологічне та діалогічного мовлення.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ЗК 14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

якості виконання здобувачами вищої освіти всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального матеріалу шляхом поточного та підсумкового контролю.

Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час відвідування лекцій, участі у семінарах та виконання інших видів роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **70 балів:** аудиторна робота: на семінарських заняттях – підготовка доповідей і виступ в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю; участь у роботі малих груп, демонстрація навичок *soft skills*; активна участь у лекційному занятті враховується при виставленні оцінки за відповідну тему;

- **30 балів:** опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка промов на актуальні теми.

Разом – **100 балів.**

В Університеті передбачено можливість перерахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravovabaza>).

Перерахування результатів здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

Перерахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені цією робочою програмою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з повторним вивченням дисципліни

Формат дисципліни «Ораторське мисецтво»

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин
	120 годин
лекції	20
практичні заняття/ семінарські	24
консультації	2
самостійна робота	74

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/ годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Обов'язкова/ вибіркова
2021/2022	1	1-й, 2-й	3 кредитів /106 год.	2	Залік	Обов'язкова

Результати навчання

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 12. Донести до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Тематичний план вивчення дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Ораторське мистецтво» складається з 10 тем:

- Тема 1.1. Риторика як мистецтво й наука. Предмет риторики
- Тема 1.2. Роди та види красномовства
- Тема 1.3. Історія ораторського мистецтва.
- Тема 1.4. Красномовство у професійній діяльності правника.
- Тема 1.5. Видатні оратори сучасності.
- Тема 2.1. Підготовка промови (інтенція, диспозиція).
- Тема 2.2. Елементи художності та риторичні прийоми (елокуція).
- Тема 2.3. Запам'ятовування та виголошення промови (меморія, акція).
- Тема 2.4. Культура і техніка мовлення оратора.
- Тема 2.5. Сучасний етикет публічного мовлення.

Політика дисципліни

Несвоєчасно виконані завдання не можуть бути оцінені у максимальну кількість балів, передбачену за їх виконання.

Пропущені семінарські заняття слід відпрацювати (згідно з графіком надання консультацій науково-педагогічним складом кафедри).

Академічна доброчесність

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Факти порушення особами, що навчаються, норм Кодексу академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка виносяться на розгляд Комісії з питань етики та академічної доброчесності.

Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Університету, він може звернутися за консультацією до Комісії.

За порушення правил академічної доброчесності особи, що навчаються в університеті, можуть бути притягнуті до таких форм відповідальності як: попередження; повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); позбавлення академічної стипендії; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з університету.

Система оцінювання та вимоги

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Абрамович С.Д., Чікарьов М.Ю. Риторика: навч. посібник. Львів: Світ, 2001. 240 с.
2. Будянський В.І, Будянський Д.В. Риторика – мистецтво красномовства. Навчальний посібник. – Суми: «Козацький вал», 2007. 119 с.
3. Корнеги Д. Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично. М., 1989. 419 с.
4. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. К.:2006
5. Правова риторика: навчальний посібник для студентів вузів / О. Б. Олійник. К. : Кондор, 2010. 166 с.
6. Прокопович Феофан. Філософські твори. – Т.І. – Про риторичне мистецтво. К., 1979.
7. Рогожкин О. В. Риторика: загальна, судова, оперативна: підруч. для студ. і курсантів юрид. спец.: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Рогожкин, 2012. 298 с.
8. Сагач Г.М. Риторика: навч. посібник для середн. і вищих навч. закладів/ Галина Сагач; КНУ ім. Т.Г. Шевченка. К.: Ін Юре, 2000. 565 с.
9. Судова риторика: навчальний посібник для студентів вузів / В. В. Молдован. К. : Кондор, 2010. 496 с.
10. Сучасна ділова риторика: навч. посіб. / О. Б. Олійник. К.: Кондор, 2010. 166 с.
11. Юридична риторика: теорія і практика: навчальний посібник для студентів вузів / О. Б. Олійник, В. В. Молдован. К. : Кондор, 2009. 213 с.
12. Culture and Rhetoric Ivo Strecker Stephen Tyler Series: Studies in Rhetoric and Culture Copyright Date: 2009 Edition: NED - New edition, 1 Published by: Berghahn Books Pages:
13. Hymes D. H. On communicative competence / D. H. Hymes. — Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1971. — 213 p.
14. International Rhetoric Culture Project [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.rhetoricculture.org/outline.htm>. — Назва з екрану.
15. Kenneth Burke, rhetoric, subjectivity, postmodernism / Robert Wess.p. см. - (Literature, culture, theory; 18) – 1996. – 262 p.
16. Strecker I. Introduction / Ivo Strecker, Stephen Tyler // Culture & rhetoric ; ed. by Ivo Strecker and Stephen Tyler. — NY. : BerghahnBooks, 2009. — P. 1—
18. – 268 p.

Додаткові:

1. Белякова В. Риторичні фігури в ораторському мистецтві / В. Белякова // Завуч. 2002. Жовт. (No 29) . С.1-16.
2. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: монографія / Національний педагогічний ун-т ім. Михайла Драгоманова / Н. Б. Голуб. – Черкаси: Брама-Україна, 2008. – 400 с.
3. Гончарова О. Давньогрецька риторика як теоретичний дискурс.

Аристотель: від метатеорії до інструменталістської теорії риторики / О. Гончарова // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2008. № 4 . С.26-31.

4. Каньоса П. С. Риторика: навч. посіб. / П. С. Каньоса; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2011. 207 с.

5. Коваленко С. М. Сучасна риторика: навч.-практ. посіб. / С. М. Коваленко. Т.: Мандрівець, 2007. 184 с.

6. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб. / Зоряна Куньч; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 248 с.

7. Лузік Е. В., Ільїна Т. В. Риторика: майстерність переконання: Навч. посібник / Е. В. Лузік, Т. В. Ільїна. К. : НАУ, 2005. 83 с.

8. Олійник О. Ораторське мистецтво юриста: теорія та практика: навчальний посібник для студентів вузів / О. Олійник. К.: Кондор, 2009. 208 с.

9. Олійник О. Б. Прокурорська риторика: підручник для студентів вузів / О. Б. Олійник. К.: Алерта, 2008. 304 с.

10. Ораторське мистецтво: навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вузів / ред. Н.П. Осипова. Х.: Одиссей, 2007. 144 с.

11. Павлицев О. Ораторське мистецтво – невід'ємна частина правосуддя / О. Павлицев // Закон і бізнес. 2004. 1-10 трав. (№ 18). С.10.

12. Поплавська Н. М. Полемісти. Риторика. Переконування (Українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI – початку XVII ст.). Монографія / Н. М. Поплавська. Т.: ТНПУ, 2007. 379с.

13. Порубов Н.И. Риторика: учеб. пособие для студ. юрид. спец. учреждений, обеспечивающих получение высшего образования / Н. И. Порубов. – 2.изд., перераб. Минск: Вышэйшая школа, 2004. 352 с.

14. Риторика: экскурс в історію вчень і понять: навчальний посібник для студентів вузів / В.М. Вандишев. К.: Кондор, 2006. 263 с.

15. Риторика: навчальний посібник для студентів вузів / Л. С. Спанатій. К.: Ін Юре, 2008. 144 с.

Інформаційні ресурси:

1. Промови видатних ораторів минулого і сучасності: <http://www.ritori.com.ua/useful/speeches/>
2. Теорія та історія ораторського мистецтва: <http://www.orator.ru/>
3. Університет риторики та ораторської майстерності: <http://www.orator.biz>
4. Цицерон «Трактати про ораторське мистецтво» <http://ancientrome.ru/antlitr/cicero/tractates/orator-f.htm>
5. Навчання ораторській майстерності: <http://www.rodchenko.ru/>